پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۳/۰۵/۱۷

زموږ تعلیمي نظام او د جهادي کتابونو لړی

دیوه هیواد او یوې ټولنې پرښوونیز نظام باندې غږیدل نه تمامیدونکې او نه زړیدونکې خبره ده، هرکله باید د وخت له غوښتنوسره سم د ملي او هیوادنیوګټو په پام کې نیولو سره خبرې پرې وشي او اړین بدلونونه په کې راوستل شي.
د دې خبرې کول ډیر اړینه ګڼم چې په ټول کې زموږ ښوونیز نظام نیمګړی دی. په رسمي او غیررسمي چاپیدونکو موادوکې ډیره سلنه داسې شیان ماشوم ته، نوي نسل ته او دټولنې راتلونکوو مسئوولینوته په لاس ورکول کیږي چې هغه شیان نه یوازې ټولنه او نوی نسل د زماني له نویوغوښتنو او پوښتنوسره نه شي برابرولای، بلکې داسې حالت ته یې رسوي چې د نوي وخت پر ضد یې دروي.
په افغانستان کې د ننه په ښوونځیوکې کوټې نیګړتیاوې شته چې باید نه وای، خوله هیوادنیو رسمیاتونه د باندې کړی کې بیا بل څه روان دي. هغه څه چاپیږي او زموږنوي نسل ته په لاس کې ورکول کیږي چې زموږ د ټولنې او خلکو د تباهۍ سبب شوي، کیږي او د دې وطن او خلکود دښمنانو غوښتنه ده.
په افغانستان کې د ننه او له افغانستان څخه د باندې د افغانانو د ژوند هره پانه چې راواړول شي، له نیمګړتیاوو او ستونزو ډکه وي. هغه نیمګړتیاوې چې ډیری یې باید اوس زموږ په مخ کې نه وای، موږهرکله ورسره لاس ګریوان یو اوکړې تیروتنې بیا بیا تکراروو او ملامتیا یې هم په شرایطو، تیرو واکدارانو او جګړې باندې ورتپوو. ښه مې په یاد دي چې رحیم الله یوسفزي په یوه مرکه کې د طالبانو په برخه کې دیوې پوښتنې په ځواب کې ویلي و:« د چا په نس هم که درد شي، وایي چې دا د طالبانوله لاسه...» اوس له بده مرغه که د چا په خپل کورکې له خپلې ښځې او کوچنیانو سره اړیکې خرابې شي، نو وایي دا د وخت او شرایطو، جګړې او... له لاسه.
د امریکایي دیموکراسۍ په دایره کې، د کرزي د واکمنۍ په لومړۍ دوره کې، په تیروتنه او نه پوهیدنه کې د وطن یوعالم او با درکه او بادرده شخصیت د ښوونې روزنې د اداري (د ښوونې او روزنې وزارت) مسؤول شو، امین یادوم، رسول امین. دی هم په تیوریکي ډول او هم په عملي ډول د ښوونې روزنې متخصص و، ده په همدې ځانګه کې لوړې زدکړې درلودې او عملاً یې د ښوونکي یا استاد په ډول کارکړی و. دا د اوریدلو یا لوستلو او د روایاتو خبره نه ده، ماخپله کله چې د کابل پوهنتون د ادبیاتو په پوهنځی کې زدکړې کولې، د شاګردۍ ویاړ یې را په برخه شوی دی. ما په عملي ډول دی ولید چې ده څومره له وطن او خلکو سره مینه درلوده او په ښوونیز نظام باندې یې عقیده درلوده او دزړه له کومې یې کارورته کاوه؛ خوله بده مرغه چې له څه لنډې مودې وروسته له کارنه لرې کړای شو، ښایي چې د حاکم نظام د ټوپکوالو یوخصلت به همداوي چې کارپوه خلک نه غواړي، ځکه چې د ټوپک وال له عالم او قلموال سره نه وي جوړه.
د استاد شپون په یادداشتونوکې داسې راغلي دي چې:« ... د کرزي په دربارکې یوه ورځ مارشال فهیم د ټولو وزیرانو په شتوکې، مخامخ ودرید د کرزي میزته یې په سوک ګزار ورکړاو وې ویل:« میخواهی که یک قفاق بزنمت؟» ولسمشر ورته ترې ترې کتل. چې مارشال ووت، نوکرزي له امین صیب نه پوښتنه وکړه، که ته زما په ځای وای څه دې کول؟ امین ورته وویل:« رئیس صیب که زه وای اول مې مټې ورته شا ته تړلې، بیا مې په وهلو له ارګه ایسته چې بادیګردې خوا رانه شي.» (۱)
ښایي کانه ارګمشرته د ښوونې روزنې د دې زړه سواندي همدا مصلحت به وچې نوریې کار ته پرینښود او داسې یو څوک یې دهغه پرځای وټاکه چې نه یوازې په ښوونې روزنې خبرنه و، بلکې ټول کړه وړه یې د وطن او دوطن د تعلیمي نظام پرضدو. دنورو دلایلوترڅنګه، دغسې دلایل دي چې تعلیمي نظام موتراوسه همداسې ګډوډ او ضد ملي دی او د ملي مسایلوپرځای په کې شخصي ذوقي او تنظیمي شیان تدریسیږي.
د ذوقي شیانو په ډله کې یې لویه نمونه په تعلیمي نظام کې د اړینومسایلو(اساسي قانون، ترافیکي قانون، ملي ترمینالوژي، لومړنۍ طبي مرستې، د وطن پالنې روحیه او...) پرځای د کرکټ شاملول دي چې کوم ښاغلي به د مهاجرت په دوران کې یوڅو ورځې په پاکستان کې د کرکټ په میدانونوکې منډې کړې وې او اوس یې د خپل ذوق له مخې چې د ده خوښیږي او واک هم لري نویې تعلیمي نظام کې د ملي مسایلو پر ځای کرکټ ځای پر ځای کړ.(۲) زه د هیڅ ډول سپورت مخالف نه یم، خونه داسې چې د ډیرو اړینو مسایلود زدکړې او تدریس بودجه او وخت دې په هغه ولګول شي، هیله ده چې د کرکټ مینه وال په تیره زما د ډیرې خوښې وړ کالم لیکونکی، چې زه ورته د اوسني زماني د مسجع نثر مخکښ لیکوال هم وایم، مطیع الله عابد له ما نه خوا بده نه کړي.
په ۱۹۹۲کال کې چې جبراً په پیښور کې لنډ مهالی استوګن وم، په افغانستان کې ګډوډۍ، ټوپکسالارۍ، چورتالان اوناخوالوداسې سربداله کړی وم، چې حتی له مطالعې نه مې هم زړه تورشوی و، خو د یوې مجلې پرمخ مې پام داسې یوسرلیک ورواړاوه چې نه مې شول کولای چې ویې نه لولم.« ما له کلمه نه راځي» دا د نورالبشرنوید په قلم دهغه افغان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

ماشوم ریښتینی انځورو، چي پلار یي د اسلام دکټلوترنامه لاندي خپل سرخوړلی و، اوماشوم د خپلي موراوله پلارنه پاتي ماشومانو د ساتلوپه خاطرسپیلني لوګي کولوته اړشوی واو د جهادیانواو د اسلام د مدعیانوپه غیږکي او د دوی تر ږیرې لاندي په لویدو لویدويي، سواد څه چي کلمه يي هم نه وه زده.
د مضمون په لوستلوسره مي سترګي نمجني شوي، خو د اوښکو د کوربه توب توان مي نه درلود، ځکه چي زه خپله نا بللي میلمه وم. یوڅویاد داشتونه مي په خپل زخمي ذهن او کاغذ باندي ولیکل، اوهغه وخت مي سره له دي چي ذهن اوګوتي د څه لیکلوله پاره وتخنیدی، خوشرایطواوزما ذهني حالت داسي نه وچي څه پرې ولیکم.
مورلکه وچي پاني د سرو اوشنو بادونو څپو پسي واخستواوچیرته لرې یي په یوه پردي پردي وطن کي وروغوځول. په ماسکو کي چي بیرته قلم اوکاغذ د پخلاینې موسکا راته وکړه، بیا نوپه پینسرکي دهغه ماشوم دسپلنولوګیواو په مسکوکي دآواره افغان ماشوم داسي حالت چي له خپلي مورنۍ ژبي اوکلتورسره د پردیتوب په لوري روان و، دې ته اړیستلم چي د «پردی چاپیریال او د کوچنیانو د زدکړې مسأله» ترسرلیک لاندي دمقالو سلسله راپیل کړم. هلته مي د نورالبشرنوید همدا کلام«ماله کلمه نه راځي» د استناد له پاره رانقل کړ.(۳) ډنمارک ته په راتګ سره مي د افغان کوچنیانو په رونیزحالت کي نورو نیمګړتیاوو او ناخوالو په لیدلوسره دغه لړۍ پسي وغځوله.
ورسته له څومره کلونو دا دی بیا نوید صاحب د افغان کوچنیانود زدکړې په برخه کي یوې سترې ستونزې ته د یوې عیني اوژوندۍ خاطرې په لیکلوسره اشاره کړې ده. دبي بي سي په پښتو ویبسایټ کي د نوید د کالمونو په سلسله کي د۲۰۱۳ کال د مې په ۱۲ مه نیټه د « د جهاد په کتاب پسي یو لیواله ماشوم »(۴) یوکالم راغلی دی. په دې کالم کي د هماغي کیسي بله برخه راغلي ده، چي په ۱۹۹۱کي چي نوید دیوه افغان ماشوم د دودغړن ژوند انځور په کي ایستلی و. په دې توپیرسره چي په ۱۹۹۱م کال کي افغان ماشوم د ورونو اومورد نس مړولو له پاره مندې وهلې، خودا بل ماشوم جنت ته د تللو په خاطر د جهاد کتاب لټوي.
دا ماشوم ښایي د هغه کتاب په لټون پسي راوتلی وي چي حقاني شبکي د« نظامي درسونه » تر سرلیک لاندي چاپ اوخپورکړی و، چي پرته له معلم اوترینګه نه یي د جهاد طریقه ښووله.(۵) دغه « ماشوم ته خپل استاد ویلي وچي د جهاد کتاب وګوره. څه ظالم، قاتل استاد دی چي خپل شاګرد ته هغه لاربښي چي په خپله پرې د تلو جرات نه شي کولای.»(۴)
ځیني سیاسیون او د نظرخاوندان لا په دې نظر دي چي نقص په نظام کي نه دی. له نن نه دوه درې ورځي مخکي ښاغلي مسکینیارپه خپل تلویزیون کي د خپلوسیاسي تبصرو په لړکي په زغرده وویل چي: نیمګړتیا په نظام کي نه ده، نظام باید بدل نه شي، نیمګړتیا په کرزي کي ده او د کرزي په کاري ټیم کي ده، دوی باید بدل شي.
زه داسي فکرکوم چي ترټولوستره نیمګړتیا په نظام اوسیستم کي ده. په سیاسي او ښوونیز نظام کي. موږباید د شخص یا اشخاصودبدلون نه مخکي د نظام اوسیستم د بدلون په فکرکي اوسو، دټولني طرزتفکرباید بدل کړای شي، دټوپک پرځای باید ماشوم ته قلم اوکتاب په لاس کي ورکړو او کتاب ته موپام وي چي کوم کتاب په لاس کي ورکړو، هغه کتاب په لاس کي ورکړو چي د دنیا اوآخرت د سمیدو راز په کي نغښتی وي، نه دا چي یوازې جنت ته دتلو په پلمه د دنیا او آخرت د بربادی او د نوي نسل څه چي لا د ځونسلونود تباهۍ راز په کي پټ وي.
همدا جنت ته د تګ د منفي او بدو تبلیغاتو وجه ده چي زموږ ډیری کوچنیانوته، زموږ ګلانوته ویل شوي دي چي:
ټوپک د ځوانانو ګاڼه ده.
خوتر نن پورې نه دي ورته ویل شوي چي:
قلم د نوي نسل ګاڼه ده،
زدکړه اوپوهه د نوي نسل زیوردی،
کمپیوتر د نوي نسل دوړاندي تګ او د علم او پوهي د زدکړې او لاس ته راوړلو ښه وسیله ده.
د تیارې د استازو مشرانو او رهبرانو په لوړ آواز په خپلو خبرو کي ویلي دي:
ګورئ!
پام کوئ چي فیسبوکي ځوانان موچیه کوي.
دوی د خپل ژوند د اوږدولو له پاره له رڼا (پوهه) سره مخالفت کوي. دا ستره او د پام وړ خبره ده چي :
تر ټولو ستره ګناه، سترخیانت اوستره جفا دا ده چي نوی نسل له حقایقو لرې، له پوهي اوتکنالوژۍ څنګ ته، په تیاروکي وساتل شي.
موږ له بده مرغه د خپل افراط او تفریط د ناوړه عادت له مخي یو وارهرڅه سره کړل او بیا مو ورپسي له هغه نه په افراط سره شنه کړل اوسپین بادونه مو داسي پسي راوالوزول چي نوی نسل څه چي، نوي نسلونه یي په تیارو کي مخ په ښکته ټیل وهل، ښوونه اوروزنه.
د باندي له افغانستانه که د ښووني او روزني سلسله تعقیب شي له دې نه بد افراط په کي شوی دی. په هغو کتابونو کي چي په لومړي ځل ماشوم ته « الف - ب » ورزده کوي، ولیکل شول:
ت= توپک
ټ = ټانک

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکي په خیر و لولئ

ج = جهاد
و= وژل
م= مرګ
ک = کمونیست
او...
داسي کتابونه او داسي تعلیمي نظام کوچنیانوته، نوي نسل ته کرکه، جګړه او وژل ورزده کړي او ورزده کوي يې چي دا دی ترنن پورې يې پور همدا افغانان پسي ادا کوي.
مورڅان څه چي، حتی توري مونوم بدي کړل.
همدا توري مو داسي هم کارولای شول:
و= وطن
م= مور
ک= کرل
او ...
له بده مرغه په افغانانو کي خو اول سواد عام نه دی، بیا چي د سواد خاوند شو ملا صاحب؟ مولانا صاحب جهادي صاحب او افراطي صاحب؟ او پلانکی صاحب ورته د جهاد کتابونه چاپوي او په لاس کي يې ورکوي، ورته وايي چي د دې لوستل تاته د جنت دروازې خلاصوي، دا ولوله، بیا لاړشه خپل وطن وران کړه، په اورکي يې وسوځوه او ...
په مدیا کي به ډیر لږ داسي خبر واورې چي دنوي نسل د روزني په برخه کي دې سرې ورته په تمه شي. ښځي مو د لنګون په وخت کي لومړی خپل ماشوم له لاسه ورکوي اوبيا خپل ژوند. ناروغان مو پیسي روا ناروا ګټي او تداوئ له پاره پاکستان هند او... ته روان وي اوهلته پرته له دې چي ناروغ پوه شي یا تداوي شي، پیوبښتورګی يې ورنه ایستل کیږي، اودی ته ورته نوري ډیرې ستونزې. د دغو ستونزو تر ټولو لوی عامل د سالم ښونیز نظام نه شتون دی، دیوې عادي ډاکتر، روغتون اونرسي نه شتون دی چي ښځه ماشوم او نور ناروغان د لنګون او ناروغی په وخت کي ژوند له لاسه ورکوي.
داسي خبر به په میدیا کي ډیر لږ وګورې چي لیکلي يې وي د نرسنګ کورس نه یوه، دوې، لس، شل او... تنه فارغاني شوې او په کوم صحي کلنیک کي يې په کارپیل وکړ. یا د نرسنګ کوم کتاب یا د نورو ټولنیزو خدماتو لارښود کتاب له چاپه راووت، خودا خبرونه یو ځل نه ځوځلي میدیا په ډیرکش او ځیروتوروسره خپروي چي:
- ۱۶طالبانوته د فضیلت پګړۍ وروتړل شوې.(۶)
- پرتقوا ولاړه کورنۍ ګټوراسلامي کتاب له چاپه رووت.(۷)
- د درنوشاعرانو او نعت ویونکو د پام وړ... ټولني د حمدونو او نعتونو یوه ټولګه(المزمل) خپره کړه.(۸)
- حقاني شبکي جنګي کتاب خپورکړ.
حقاني شبکي د جنګیالیود جذبولو اور وزني له پاره د« نظامي درسونه » په نوم کتاب خپورکړچي ۱۶۰ مخونه لري... (۵)
- او ...
دا جګړه او د دیني مسایلوتبلیغ او زدکړه، هغه هم په غیرعلمي اوغیرمعیاري ډول، زمونږ پلار نیکه میراث دی که څنګه؟مونږباید دینداري وکړو، خو د ژوند د نورواړینومسایلو زدکړه هم باید هیره نه کړو. دې ستونزې ته ما په تفصیل سره په ۲۰۱۰ کال کي دسویدن په مالمو ښارکي د جوړشوي سیمینارکي په خپله مقاله (اور او ګلان) کي اشاره کړې ده.(۹)
په اوسني وخت کي دا زمونږ ښوونه اوروزنه ده او دا زمونږ درسي کتابونه دي. ولي د نرس قابله ګی کورسونه نه جوړیږي، چي دارالحفاظونه جوړوي اوبیا دفضیلت پګړۍ ورتړل کیږي. خپلي ښځي د مرګ ترپولي وهوچي ولي زوی نه زیږوی، خوچي په اولاد تکلیف ورته پیښ شوبیا نرس او ډاکتر درک نه لري چي د زیږون لارښوونه اومرسته ورسره وکړي، پګړۍ والا اوفضیلت والا بیا په داسي حالاتو کي څه مرسته کولای شي؟
دا هماغه د چرچرک اومیرې کیسه ده، چرچرک د کار وخت کي سندرې ویلي میرې کارکاوه کله چي ساړه شول سخت ژمي سره سختي راغله، بیا چرچرک د یوې داني له پاره میرې ته عذرونه کول. مونږهم همداسي یو. سیاست، اقتصاد، علم، هنر او... رانه پاتي دی، یوازې نعتونه وایو او د فضیلت پګړۍ تړو، دوبی او سعودي ته د ولور د ګټلوله پاره ځو، نورخلک پرمخ تللو هیوادونو ته د علم په زدکړې پسي ځي، اوکله چي زمونږ ماشوم او زمونږ خویندې میندې مریضاني شي، بیا پردیو ته لاس غځوو او یا يې دغیرت ترچترلاندې په کورکي ساتو، د مرګ ترپولي رسوو او پردیو ډاکترانو ته يې هم نه ورښیو، ځکه چي غیرت مو داغداره نه شي.
اوس هم ناوخته نه ده، مونږ باید د استاد ګل پاچا الفت دا توصیه تطبیق کړو:

« کوچنیان باید په علم پسي ولاړشي او د علم رڼا له ځان سره راوړي »

مأخذونه:

١-http://www.taand.com/news/id-٢٩٧٥٩/cid-٥٣/
ليکنه_شپون _ سعدالدين _ استاد _ د _ امين _ ور_ خوله _ امين _ .زړورhtml
٢- http://www.bbc.co.uk/pashto/sport/٢٠١٢/٠١/١٢٠١٢٤_hh-cricket-in-curriculum.shtml
٣- http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha-PDF/bahand_ase_prade_chaperyal_aw_de_mahagero.pdf
٤- http:/www.bbc.co.uk/Pashto/interactivity/٢٠١٣/٠٥/١٣٠٥١٢_ss-nawed-jihad-book.shtml
٥- http://taand.com/index.php?mod=article&cat=c٦٦&article=٣١٢٤٨
٦- http://www.larawbar.net/٣٢٠٧١.html
٧- http://www.taand.com/news/id-٣٩٥٩٩/
راووت_چاپه_له_کتاب_اسلامي_ګټور_کورنۍ_ولاړه_تقوا_.پرhtml
٨- http://www.larawbar.net/٣٢١٤٨.html
٩- http://www.tolafghan.com/posts/١٩٧٩١

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزي بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ